

PROVES D'ACCÉS A FACULTATS, ESCOLES TÈCNiques SUPERIORS I COL·LEGIS UNIVERSITARIS
PRUEBAS DE ACCESO A FACULTADES, ESCUELAS TÉCNICAS SUPERIORES Y COLEGIOS UNIVERSITARIOS

CONVOCATÒRIA DE JUNY 2008

CONVOCATORIA DE JUNIO 2008

MODALITAT DEL BATXILLERAT (LOGSE): TOTES
MODALIDAD DEL BACHILLERATO (LOGSE): TODAS

IMPORTANT / IMPORTANTE

1r Exercici 1º. Ejercicio	FILOSOFIA II FILOSOFÍA II	Comuna Común	90 minuts 90 minutos
Barem: / Baremo: L'alumne/a comentarà, dins de l'opció que trie, el text de l'autor que ha treballat en classe.			
Qüestions: 1ª ... fins 2 punts; 2ª ... fins 2 punts.			
Redacció: ... fins 6 punts.			

OPCIÓ PRIMERA
TEXT I

1 Per això, tan aviat com l'edat em va permetre d'alliberar-me de la subjecció als meus preceptors,
2 vaig abandonar completament l'estudi de les lletres. I, decidit a no recercar altra ciència que aquella
3 que es pogués trobar en mi mateix o bé en el gran llibre del món, vaig dedicar la resta de la meua
4 joventut a viatjar, a veure corts i exèrcits, a freqüentar gent de diversos humors i condicions, a recollir
5 experiències, a posar-me a prova a mi mateix en les situacions que la fortuna em procurava, i pertot a
6 reflexionar sobre les coses que es presentaven, de manera que en pogués treure algun profit. Perquè em
7 semblava que podria trobar molta més veritat en els raonaments que fa qualsevol sobre els afers que li
8 importen, ja que el resultat no tardarà a castigar-lo si ha jutjat malament, que no pas en els que fa un
9 home de lletres en el seu gabinet sobre especulacions que no produeixen cap efecte i que no tenen per a
10 ell altra conseqüència que la d'inspirar-li potser tanta més vanitat com més allunyades estiguin del
11 sentit comú, ja que haurà hagut d'esmerçar més enginy i artificio a provar de fer-les versemblants. I
12 tenia sempre un gran desig d'aprendre a distingir el ver del fals, per tal de veure-hi clar en les meves
13 accions i caminar amb seguretat per la vida.

14 És veritat que, mentre no feia sinó considerar els costums dels altres homes, no hi trobava
15 gairebé res de segur, i que hi observava quasi tanta diversitat com abans entre les opinions dels
16 filòsofs. De manera que el més gran profit que en treia era que, veient moltes coses que, baldament a
17 nosaltres ens semblin força extravagants i ridícules, no deixen de ser comunament admeses i aprovades
18 per altres grans pobles, aprenia a no creure amb massa fermesa res d'allò que només m'havia estat
19 inculcat per l'exemple i pel costum, i així m'alliberava a poc a poc de molts errors que poden ofuscar
20 la nostra llum natural i fer-nos menys capaços d'escoltar la veu de la raó. Però, després de dedicar uns
21 quants anys a estudiar així en el llibre del món i a provar d'adquirir una mica d'experiència, un bon dia
22 vaig prendre la resolució d'estudiar també en mi mateix i de consagrar totes les forces del meu esperit
23 a escollir els camins que havia de seguir. Cosa que em va donar molt més bon resultat, em sembla, que
24 si no m'hagués allunyat mai ni del meu país ni dels meus llibres. (**DESCARTES, *Discurs del mètode*, I).**)

QÜESTIONS:

1. Analitza el significat en el text dels conceptes «gran llibre del món» i «opinió» i defineix-los.
2. ¿Per què conclou Descartes: “Però, després de dedicar uns quants anys a estudiar així en el llibre del món i a provar d’adquirir una mica d’experiència, un bon dia vaig prendre la resolució d’estudiar també en mi mateix i de consagrar totes les forces del meu esperit a escollir els camins que havia de seguir”? (línies 20-23).

REDACCIÓ: Les tres substàncies en Descartes: Déu, pensament i extensió.

OPCIÓ PRIMERA

TEXT II

1 Potser agradi més al lector de ser informat d’allò que el nostre autor diu sobre el *lliure albir*.
2 Els fonaments de la seva doctrina restaran fixats en tractar de la *causa* i l’*efecte*, tal com ha estat
3 explicat anteriorment. «Es reconeix universalment que les operacions dels cossos externs són
4 necessàries i que en la comunicació del seu moviment, en la seva atracció i cohesió mútues, no hi ha el
5 més petit tret d’indiferència o de llibertat. Així, doncs, tot el que, en aquest aspecte, està en peu
6 d’igualtat amb la matèria, cal reconèixer-ho com a necessari. Per tal de saber si això és semblant a allò
7 que s’esdevé en les accions de la ment, podem examinar la matèria i considerar en què es fonamenta la
8 idea de necessitat en les seves operacions i per què concloem que un cos o una acció és la causa
9 infal·lible d’una altra.

10 Ja hem observat que no hi ha un sol cas en què sigui susceptible de ser descoberta la connexió
11 última entre dos objectes, bé pels nostres sentits bé per la nostra raó, i que mai no podrem penetrar tan
12 íntimament en l’essència i l’estructura dels cossos com per saber percebre el principi en què es
13 fonamenta la seva influència mútua. Només estem familiaritzats amb la seva unió constant, de la qual
14 sorgeix la necessitat que determina la ment de passar d’un objecte al seu acompanyant habitual i
15 d’inferir l’existència de l’un a partir de l’altre. Heus aquí, doncs, dues particularitats que considerem
16 com a essencials per a la *necessitat*: la *unió* constant i la *inferència* del pensament; i on sigui que les
17 descobrim, hi haurem de reconèixer una necessitat.» Ara bé, no hi ha res més evident que la unió
18 constant de les accions particulars amb motivacions particulars. Si les accions no estan unides
19 constantment a les seves pròpies motivacions, aquesta incertesa no és pas diferent de la que podem
20 observar a diari en les accions de la matèria, on —per raó de la diversitat i incertesa de les causes—
21 l’efecte és sovint variable i incert. Trenta grans d’opi mataran un home que no estigui acostumat,
22 mentre que trenta grans de ruibarbre no sempre el purgaran. De manera semblant, la por de la mort farà
23 sempre l’home s’aparti vint passes del seu camí, mentre que no sempre li farà cometre una mala acció.

24 I així com es dóna freqüentment una conjunció constant entre les accions de la voluntat amb els
25 motius que li escauen, així les inferències de les unes als altres són sovint tan certes com qualsevol
26 raonament respecte als cossos: i sempre hi ha una inferència proporcionada a la constància de la
27 conjunció. En això es fonamenta la nostra creença en els testimonis, el crèdit que donem a la història,
28 com també el tipus d’evidència moral i gairebé tot el capteniment de la vida. (HUME, *Extracte del*
29 *«Tractat de la naturalesa humana»*).

QÜESTIONS:

1. Analitza el significat en el text dels conceptes «causa» i «efecte» i defineix-los.
2. Reconstruir el raonament que condueix a Hume a concloure: “En això es fonamenta la nostra creença en els testimonis, el crèdit que donem a la història, com també el tipus d’evidència moral i gairebé tot el capteniment de la vida” (línies 27-28).

REDACCIÓ: La ciència de la naturalesa humana segon Hume.

OPCIÓ SEGONA

TEXT I

1 L'èsser humà mateix, però, té una invencible tendència a deixar-se enganyar, i es troba com
2 encisat de felicitat quan el rapsode li conta faules èpiques com si foren vertaderes, o quan l'actor fa
3 de rei en l'obra de teatre amb més reialesa que la que li mostra la realitat. L'intel·lecte, aquest
4 mestre de la ficció, és lliure, i és rellevat del seu habitual servei d'esclau quan pot enganyar sense
5 *perjudicar*, i llavors celebra les seues saturnals; mai no és tan pletòric, tan ric, tan orgullós, tan
6 àgil i atrevit. Amb complaença creadora llança les metàfores sense ordre ni concert i canvia de lloc
7 les fites de frontera de l'abstracció, de manera que, per exemple, designa el riu com el camí
8 movedís que porta l'èsser humà allà on ell habitualment va a peu. Ara ha llançat fora d'ell el signe
9 de la servitud: afanyat abans amb melangiosa diligència per mostrar el camí i les eines a un pobre
10 individu delerós d'existir, i maldant per pillar i despullar com un criat per al seu senyor, ara s'ha
11 fet l'amo i té dret a esborrar dels seus gestos l'expressió de la indignació. També ara, faça el que
12 faça, en comparació amb les seues accions d'abans tot comportarà la ficció, de la mateixa manera
13 que aquelles accions anteriors implicaven la deformació. Ell copia la vida humana, la pren per un
14 bon assumpte i amb ella sembla donar-se per molt satisfet. Aquest monstruós bastiment i edifici
15 amb bigues dels conceptes, subjectant-se al qual l'èsser humà indigent se salva durant tota la vida,
16 per a l'intel·lecte alliberat només és un entaulat i una joguina per a les seues obres d'art més
17 atrevides: i quan ho trosseja, quan ho llança sense ordre ni concert, quan irònicament ho compon
18 de bell nou, ajuntant-hi el més heterogeni i separant-ne el més afí, aleshores revela que no li calen
19 aquells remeis d'urgència de la pobresa, i que ara no el dirigeixen els conceptes sinó, les
20 intuïcions. Cap dels camins regulars no condueix des d'aquestes intuïcions a la terra dels
21 esquemes espectrals, les abstraccions: no ha estat feta la paraula per a les intuïcions, l'èsser humà
22 calla quan les veu, o només parla amb metàfores prohibides i amb connexions conceptuals
23 inaudites per tal de correspondre creativament a la impressió de la poderosa intuïció present, si
24 més no mitjançant la destrucció i ridiculització de les velles barreres conceptuals. (NIETZSCHE,
25 *Sobre veritat i mentida en sentit extramoral*, II).

QÜESTIONS:

1. Analitza el significat en el text dels termes «concepte» i «intuïció» i defineix-los.
2. Per què diu Nietzsche que “Cap dels camins regulars no condueix des d'aquestes intuïcions a la terra dels esquemes espectrals, les abstraccions”? (línies 20-21).

REDACCIÓ: El nihilisme segons Nietzsche.

OPCIÓ SEGONA

TEXT II

1 Ja ho hem vist: els mitjans de producció i comunicació, sobre el fonament dels quals es va
2 formar la burgesia, varen produir-se en la societat feudal. En un determinat nivell del desenvolupament
3 d'aquests mitjans de producció i comunicació ja no es corresponien les relacions segons les quals
4 produïa i intercanviava la societat feudal, l'organització feudal de l'agricultura i de la manufactura, en
5 una paraula, les relacions feudals de propietat amb les forces productives ja desenrotllades.
6 Obstaculitzaven la producció en lloc d'afavorir-la. Es convertiren en unes altres cadenes. Calia trencar-
7 les i van quedar esmicolades.

8 En el seu lloc va aparèixer la lliure competència amb una constitució social i política adequada
9 i amb el domini econòmic i polític de la classe burgesa.

10 Davant els nostres ulls es produeix avui un moviment semblant. Les relacions burgeses de
11 producció i comunicació, les relacions burgeses de propietat, la moderna societat burgesa en definitiva,
12 que ha desencadenat com per art de màgia uns mitjans de producció i de comunicació tant ingents,
13 sembla l'aprenent de bruixot incapaç de dominar els poders subterranis que ell mateix va conjurar. Des
14 de ja fa dècades, la història de la indústria i del comerç no és sinó la història de la rebel·lió de les
15 modernes forces productives contra les modernes relacions de producció, contra les relacions de
16 propietat les quals són les condicions de vida i del domini de la burgesia. N'hi ha prou amb referir-se a
17 les crisis de comerç la reincidència periòdica de les quals contínuament posen en qüestió de manera
18 sempre amenaçadora l'existència de tota la societat burgesa. En les crisis comercials es destrueix
19 sistemàticament no solament una gran part dels productes produïts sinó fins i tot de les forces
20 productives creades. En les crisis esclata una epidèmia social que semblaria absurda a totes les èpoques
21 anteriors: l'epidèmia de la superproducció. La societat es troba de cop i volta que recula a un estadi de
22 barbàrie momentània. Una indigència, una guerra general devastadora semblen haver-li tallat tots els
23 mitjans de vida; la indústria i el comerç semblen anorreats. I per què? Perquè té massa civilització
24 massa mitjans de vida, massa indústria, massa comerç. Les forces productives de les quals disposa ja
25 no li serveixen per al foment de la civilització burgesa i de les relacions burgeses de propietat. Al
26 contrari, han esdevingut massa poderoses per a aquestes relacions que les obstaculitzen, i quan superen
27 aquest impediment, desorganitzen tota la societat burgesa i posen en perill l'existència de la propietat
28 burgesa. Les relacions burgeses s'han fet massa estretes per abastar la riquesa creada per elles. Com ul-
29 trapassa la burgesia les crisis? Per una banda, gràcies a la destrucció forçosa d'una quantitat de forces
30 productives, i per l'altra, mitjançant la conquesta de nous mercats i l'explotació més a fons dels vells
31 mercats. I de quina manera? Doncs tot preparant crisis mes potents i que afecten mes aspectes, així
32 com també tot disminuint els mitjans que poden evitar les crisis.

33 Les armes amb les quals la burgesia va anorrear el feudalisme ara es dirigeixen contra la pròpia
34 burgesia. (K. MARX I F. ENGELS, *El manifest comunista*, II).

QÜESTIONS:

1. Analitza el significat en el text dels conceptes de «crisis» y «forces productives» i estableix les relacions que es donen entre ells.
2. ¿Per què conclouen Marx y Engels en aquest paràgraf que “Les armes amb les quals la burgesia va anorrear el feudalisme ara es dirigeixen contra la pròpia burgesia”? (línies 33-34).

REDACCIÓ: La qüestió filosòfica de la *mercaderia* en Marx y Engels.

PROVES D'ACCÉS A FACULTATS, ESCOLES TÈCNIQUES SUPERIORS I COL·LEGIS UNIVERSITARIS
PRUEBAS DE ACCESO A FACULTADES, ESCUELAS TÉCNICAS SUPERIORES Y COLEGIOS UNIVERSITARIOS

CONVOCATÒRIA DE JUNY 2008

CONVOCATORIA DE JUNIO 2008

MODALITAT DEL BATXILLERAT (LOGSE): TOTES
MODALIDAD DEL BACHILLERATO (LOGSE): TODAS

IMPORTANT / IMPORTANTE

1r Exercici 1º. Ejercicio	FILOSOFIA II FILOSOFÍA II	Comuna Común	90 minuts 90 minutos
Barem: / Baremo: El/la alumno/a comentará, dentro de la opción que elija, el texto del autor que ha trabajado en clase.			
Cuestiones: 1ª ... hasta 2 puntos; 2ª ... hasta 2 puntos.			
Redacción: ... hasta 6 puntos.			

OPCIÓN PRIMERA
TEXTO I

1 Así, pues, tan pronto como estuve en edad de salir de la sujeción en que me tenían mis
2 preceptores, abandoné del todo el estudio de las letras; y, resuelto a no buscar otra ciencia que la que
3 pudiera hallar en mí mismo o en el gran libro del mundo, empleé el resto de mi juventud en viajar, en
4 ver cortes y ejércitos, en cultivar la sociedad de gentes de condiciones y humores diversos, en recoger
5 varias experiencias, en ponerme a mí mismo a prueba en los casos que la fortuna me deparaba y en
6 hacer siempre tales reflexiones sobre las cosas que se me presentaban, que pudiera sacar algún
7 provecho de ellas. Pues parecíame que podía hallar mucha más verdad en los razonamientos que cada
8 uno hace acerca de los asuntos que le atañen, expuesto a que el suceso venga luego a castigarle, si ha
9 juzgado mal, que en los que discurre un hombre de letras, encerrado en su despacho, acerca de
10 especulaciones que no producen efecto alguno y que no tienen para él otras consecuencias, sino que
11 acaso sean tanto mayor motivo para envanecerle cuanto más se aparten del sentido común, puesto que
12 habrá tenido que gastar más ingenio y artificio en procurar hacerlas verosímiles. Y siempre sentía un
13 deseo extremado de aprender a distinguir lo verdadero de lo falso, para ver claro en mis actos y andar
14 seguro por esta vida.

15 Es cierto que, mientras me limitaba a considerar las costumbres de los otros hombres, apenas
16 hallaba cosa segura y firme, y advertía casi tanta diversidad como antes en las opiniones de los
17 filósofos. De suerte que el mayor provecho que obtenía, era que, viendo varias cosas que, a pesar de
18 parecernos muy extravagantes y ridículas, no dejan de ser admitidas comúnmente y aprobadas por
19 otros grandes pueblos, aprendía a no creer con demasiada firmeza en lo que sólo el ejemplo y la
20 costumbre me habían persuadido; y así me libraba poco a poco de muchos errores, que pueden
21 oscurecer nuestra luz natural y tornarnos menos aptos para escuchar la voz de la razón. Mas cuando
22 hube pasado varios años estudiando en el libro del mundo y tratando de adquirir alguna experiencia,
23 resolvíme un día a estudiar también en mí mismo y a emplear todas las fuerzas de mi ingenio en la
24 elección de la senda que debía seguir; lo cual me salió mucho mejor, según creo, que si no me hubiese
25 nunca alejado de mi tierra y de mis libros. (DESCARTES, *El Discurso del método*, I).

CUESTIONES:

1. Analiza el significado en el texto de los conceptos «gran libro del mundo» y «opinión» y defínelos.
2. ¿Por qué concluye Descartes: “Mas cuando hube pasado varios años estudiando en el libro del mundo y tratando de adquirir alguna experiencia, resolvíme un día a estudiar también en mí mismo y a emplear todas las fuerzas de mi ingenio en la elección de la senda que debía seguir”? (líneas 21-24).

REDACCIÓN: Las tres sustancias en Descartes: Dios, pensamiento y extensión.

OPCIÓN PRIMERA TEXTO II

1 Puede que agrade, tal vez, más al lector que se le informe de lo que nuestro autor dice sobre el libre
2 albedrío. Los fundamentos de su doctrina quedaron sentados al tratar de la causa y el efecto, como
3 anteriormente se ha explicado. “Es universalmente reconocido que las operaciones de los cuerpos
4 externos son necesarias, y que en la comunicación de sus movimientos, en su atracción y mutua
5 cohesión, no hay la menor traza de indiferencia o libertad” ... “Por tanto, todo lo que en este respecto
6 esté en pie de igualdad con la materia, ha de reconocerse que es necesario. Con el fin de saber si tal es
7 lo que sucede con las acciones de la mente, podemos examinar la materia, y considerar en qué se funda
8 la idea de necesidad en sus operaciones, y por qué concluimos que un cuerpo o una acción es la causa
9 infalible de otro u otra.

10 Ya se ha observado que no hay una sola instancia en la que sea susceptible de ser descubierta la
11 conexión última de objeto alguno, o bien por nuestros sentidos o por la razón, y que jamás podemos
12 penetrar tanto en la esencia y construcción de los cuerpos como para percibir el principio en que se
13 funda su mutua influencia. Es sólo con su unión constante con lo que estamos familiarizados; y es de la
14 unión constante de donde surge la necesidad, cuando la mente se determina a pasar de un objeto a su
15 acompañante usual e infiere la existencia de uno a partir de la del otro. He aquí pues dos particulares
16 que vamos a considerar como esenciales para la *necesidad*, a saber, la *unión* constante y la *inferencia*
17 de la mente, y allí donde descubramos a éstos hemos de reconocer una necesidad”. Ahora bien, nada es
18 más evidente que la unión constante de acciones particulares con motivos particulares. Si todas las
19 acciones no están constantemente unidas con sus propios motivos, esta incertidumbre no es distinta de
20 la que puede observarse a diario en las acciones de la materia, en donde por razón de la diversidad e
21 incertidumbre de las causas, el efecto es con frecuencia variable e incierto. Treinta granos de opio
22 matarán a cualquier hombre que no esté acostumbrado a él; mientras que treinta granos de ruibarbo no
23 siempre lo purgarán. De la misma manera, el temor a la muerte hará siempre que un hombre se aparte
24 veinte pasos de su camino; mientras que no siempre le hará cometer una mala acción.

25 Y como se da con frecuencia una conjunción constante de las acciones de la voluntad con sus
26 motivos, así la inferencia de las unas a los otros es a menudo tan cierta como cualquier razonamiento
27 respecto a los cuerpos: y siempre hay una inferencia proporcionada a la constancia de la conjunción.
28 En esto se funda nuestra creencia en testimonios, el crédito que damos a la historia, como también
29 todos los géneros de evidencia moral, y casi la totalidad de nuestra conducta en la vida. (HUME, *Un*
30 *compendio de un tratado de la naturaleza humana*).

CUESTIONES:

1. Analiza el significado en el texto de los conceptos «causa» y «efecto» y defínelos.
2. Reconstruir el razonamiento que lleva a Hume a concluir: “En esto se funda nuestra creencia en testimonios, el crédito que damos a la historia, como también todos los géneros de evidencia moral, y casi la totalidad de nuestra conducta en la vida” (líneas 28-29).

REDACCIÓN: La ciencia de la naturaleza humana, según Hume.

OPCIÓN SEGUNDA

TEXTO I

1 Pero el hombre mismo tiene una invencible inclinación a dejarse engañar y está como hechizado
2 por la felicidad cuando el rapsoda le narra cuentos épicos como si fuesen verdades o cuando en una
3 obra de teatro el cómico, haciendo el papel de rey, actúa con mayor realeza que un rey en la realidad.
4 El intelecto, ese maestro del fingir, se encuentra libre y relevado de su esclavitud habitual tanto tiempo
5 como puede engañar sin causar daño, y en esos momentos celebra sus saturnales. Jamás es tan
6 exuberante, tan rico, tan soberbio, tan ágil y tan audaz: poseído de placer creador arroja las metáforas
7 sin orden alguno y remueve los mojones de las abstracciones de tal manera que, por ejemplo, designa
8 al río como el camino en movimiento que lleva al hombre allí donde habitualmente va. Ahora ha
9 arrojado de sí el signo de la servidumbre; mientras que antes se esforzaba con triste solicitud en
10 mostrar el camino y las herramientas a un pobre individuo que ansía la existencia y se lanza, como un
11 siervo, en busca de presa y botín para su señor, ahora se ha convertido en señor y puede borrar de su
12 semblante la expresión de indigencia. Todo lo que él hace ahora conlleva, en comparación con sus
13 acciones anteriores, el fingimiento, lo mismo que las anteriores conllevaban la distorsión. Copia la vida
14 del hombre, pero la toma como una cosa buena y parece darse por satisfecho con ella. Ese enorme
15 entramado y andamiaje de los conceptos al que de por vida se aferra el hombre indigente para salvarse,
16 es solamente un almacén para el intelecto liberado y un juguete para sus más audaces obras de arte y,
17 cuando lo destruye, lo mezcla desordenadamente y lo vuelve a juntar irónicamente, uniendo lo más
18 diverso y separando lo más afín, pone de manifiesto que no necesita de aquellos recursos de la
19 indigencia y que ahora no se guía por conceptos sino por intuiciones. No existe ningún camino regular
20 que conduzca desde esas intuiciones a la región de los esquemas espectrales, las abstracciones; la
21 palabra no está hecha para ellas, el hombre enmudece al verlas o habla en metáforas rigurosamente
22 prohibidas o mediante concatenaciones conceptuales jamás oídas, para corresponder de un modo
23 creador, aunque sólo sea mediante la destrucción y el escarnio de los antiguos límites conceptuales, a
24 la impresión de la poderosa intuición actual. (NIETZSCHE, *Sobre verdad y mentira en sentido*
25 *extramoral*, II).

CUESTIONES:

1. Analiza el significado en el texto de los términos «concepto» e «intuición» y defínelos.
2. ¿Por qué dice Nietzsche que “No existe ningún camino regular que conduzca desde esas intuiciones a la región de los esquemas espectrales, las abstracciones”? (líneas 19-20).

REDACCIÓN: El nihilismo, según Nietzsche

OPCIÓN SEGUNDA

TEXTO II

1 Hemos visto, pues, que los medios de producción y comunicación en los que se basó la creación de
2 la burguesía se engendraron en la sociedad feudal. En determinada etapa de la evolución de estos
3 medios de producción y comunicación, las condiciones en las que la sociedad feudal producía y
4 traficaba, la organización feudal de la agricultura y la manufactura, en una palabra, las relaciones de
5 propiedad feudales, ya no correspondían a las fuerzas productivas ya desarrolladas. Las mismas
6 inhibían la producción, en lugar de estimularla. Se convirtieron en otras tantas ataduras. Había que
7 romperlas, y se las rompió.

8 Su lugar fue ocupado por la libre competencia, con la constitución social y política apropiada a
9 ella, con la hegemonía económica y política de la clase burguesa. Bajo nuestra vista está transcurriendo
10 un movimiento similar. Las relaciones burguesas de producción y tráfico, las relaciones burguesas de
11 propiedad, la sociedad burguesa moderna, que ha producido, como por arte de magia, medios de
12 producción y tráfico tan ingentes, se asemeja al hechicero que ya no logra dominar las fuerzas
13 subterráneas que ha conjurado. Desde hace décadas, la historia de la industria y del comercio es sólo la

14 historia de la rebelión de las fuerzas productivas modernas contra las relaciones de producción
15 modernas, contra las relaciones de propiedad que constituyen las condiciones existenciales de la
16 burguesía y de su dominación. Basta citar las crisis comerciales que, con su recurrencia periódica,
17 cuestionan en forma cada vez más amenazadora la existencia de la sociedad burguesa toda. En las
18 crisis comerciales se destruye regularmente gran parte no sólo de los productos engendrados, sino de
19 las fuerzas productivas ya creadas. En las crisis estalla una epidemia social que en todas las épocas
20 anteriores hubiese parecido un contrasentido: la epidemia de la superproducción. Súbitamente, la
21 sociedad se halla retrotraída a una situación de barbarie momentánea; una hambruna, una guerra de
22 exterminio generalizada parecen haberle cortado todos sus medios de subsistencia; la industria, el
23 comercio, parecen aniquilados. ¿Y ello por qué? Porque posee demasiada civilización, demasiados
24 medios de subsistencia, demasiada industria, demasiado comercio. Las fuerzas productivas de que
25 dispone ya no sirven al fomento de las relaciones de propiedad burguesas; por el contrario, se han
26 tornado demasiado poderosas para estas relaciones, y éstas las inhiben; y en cuanto superan esta
27 inhibición, ponen en desorden toda la sociedad burguesa, ponen en peligro la existencia de la
28 propiedad burguesa. Las relaciones burguesas se han tornado demasiado estrechas como para abarcar
29 la riqueza por ellas engendrada. ¿De qué manera supera la burguesía las crisis? Por una parte, mediante
30 la destrucción forzada de gran cantidad de fuerzas productivas; por la otra, mediante la conquista de
31 nuevos mercados y la explotación más a fondo de mercados viejos. ¿De qué manera, pues? Las supera
32 preparando crisis más extensas y violentas y reduciendo los medios para prevenir las crisis.

33 Las armas con las que la burguesía ha abatido al feudalismo se vuelven ahora contra la propia
34 burguesía. (MARX Y ENGELS, *Manifiesto comunista*, II).

CUESTIONES:

1. Analiza el significado en el texto de los conceptos de «crisis» y «fuerzas productivas» y establece las relaciones que se dan entre ellos.
2. ¿Por qué concluyen Marx y Engels en este párrafo que “Las armas con las que la burguesía ha abatido al feudalismo se vuelven ahora contra la propia burguesía”? (líneas 33-34).

REDACCIÓN: La cuestión filosófica de la *mercancía* en Marx y Engels.